

PRÁCE S LITERATUROU A PRAMENY

ETBB29 Psaní odborných textů v etnologii

Klára Brožovičová

5. 3. 2012

NA CO JSME ZVYKLÍ... ROZDÍL MEZI ODBORNÝM TEXTEM A UČEBNICÍ

Učebnice:

- logické řazení informací
- text k zapamatování zvýrazněn
- „návod k použití“
- didaktické cíle
- přehlednost a systematičnosti
- názornost

NA CO JSME ZVYKLÍ...

ROZDÍL MEZI ODBORNÝM TEXTEM A UČEBNICÍ

Odborný text:

- terminologická nejednoznačnost
- prostředník komunikace mezi odborníky
- předpokládají poučeného čtenáře
- zprávy o výzkumech a jejich výsledcích
- čtivost se odvíjí od stylu autora
- autor může vycházet z různých koncepcí

ŽÁNRY ODBORNÝCH TEXTŮ

DĚLENÍ PODLE ORIGINALITY

INFORMACÍ

Původní dokument- zcela nové informace

Sumarizační dokument - shrnuje, uspořádává nebo zobecňuje poznatky úplně nebo z větší části převzaté z jiných dokumentů, sumarizací se vytváří nová hodnota

Kompilační dokument - opakuje informace převzaté z jiných dokumentů. Informace jsou však přizpůsobeny novému cíli (ale bez nových hodnot).

ŽÁNRY ODBORNÝCH TEXTŮ DĚLENÍ PODLE INFORMAČNÍHO ZÁMĚRU

- Empirická stat'
- Kompilace
- Komparace
- Recenzní stat'
- Přehledová stat'
- Esej

JAK TEDY NAPSAT... EMPIRICKOU STAŤ

- Na začátku si stanovte otázku nebo klíčový problém
- Zjistěte, kdo se problémem zabývá před vámi
- Stanovte výzkumnou otázku (otázky) a hypotézy
- Proveďte výzkum, shrňte výsledky - můžete si odpovědět na výzkumnou otázku? Ano? Můžete psát odborný text 😊

JAK TEDY NAPSAT... PŘEHLEDOVOU STAŤ

- Nutná znalost veškeré literatury k danému tématu
- Podrobnost a úplnost v popisu materiálu, ze kterého stať vychází
- Přehled o všech pozicích a přístupech k problému

- Nejprve poznejte téma do hloubky, poznejte literaturu až následně si stanovte konkrétní téma práce

JAK TEDY NAPSAT...

ESEJ / ESSAY

Z hlediska poznámkového aparátu a struktury volný útvar?

Text Jadwigy Šanderové: Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách.

11 Sympatie studentů esej získává jistě proto, že je relativně svobodným žánrem, a to nejen z hlediska struktury, ale zejména z hlediska odkazového aparátu. Mají ji v oblibě také studenti s literárními sklony, jimž odborný jazyk připadá suchý, nudný a nevynalézavý. Konečně pro mladé lidi – zejména studující společenské vědy – bývá typická angažovanost a snaha napravit svět. Nicméně pokusy začátečníků zpravidla nemají s odborným textem nic společného. Bývají spíše nejrůznějšími moralitami (mravními výzvami) a rádoby duchaplnými anebo humornými kritikami stavu světa a lidstva (globalizace, konzumerismu, devastace prostředí, nerovnoprávného postavení různých minorit apod.), které vycházejí jen z nejhlubšího přesvědčení jejich autorů o tom, co je správné. Daleko méně – spíše však vůbec – ze znalosti oboru, který studují.

Oproti představám mnoha studentů je odborná esej vysoce náročným žánrem, možná tím nejnáročnějším. Skutečnost, že není jednoznačně formalizován, klade na autora daleko větší nároky než odborná stať v anglosaském stylu. Kvalitní esej předpokládá vedle hluboké znalosti dané problematiky a relevantní literatury i přirozený literární talent nebo dlouholetou spisovatelskou dráhu, spíše však obojí, a možná i svého druhu životní moudrost. Ve své dosavadní pedagogické kariéře jsem se setkala s jedním nebo dvěma studenty, kteří byli schopni napsat vcelku přijatelnou odbornou esej, nikdy však nešlo o začátečníka a vždy o mimořádně nadaného a především sečtělého člověka. Vzdor všemu varová-

ní však jde o mimořádně oblíbený žánr začátečníků, zejména studentů nižších ročníků. Důvodů bude více. Prvním je zřejmě zkreslená představa, že jde o žánr, s nímž mají zkušenosti. Esej se totiž říká různým úvahám, jež psali na střední škole v hodinách českého jazyka nebo občanské výchovy apod.⁴⁶

Hlavní *zásada* je jednoduchá. Odborné eseje bývají přínosné, zajímavé a čtivé jen tehdy, nesou-li osobitou pečeť zkušeného badatele a autora. Začátečník proto udělá nejlépe, když jejich psaní odsune na dobu pozdější, až bude mít víc zkušeností.

JAK TEDY NAPSAT...

ESEJ / ESSAY

Pevná struktura:

- Na začátku si stanovte tezi, kterou budete obhajovat
- Každý následující odstavec je uceleným argumentem - co odstavec - to argument
- Na závěr: shrnutí všech argumentů a obhájení teze

JAK SE ZORIENTOVAL V ODBORNÉ LITERATUŘE??

ZÍSKÁVÁNÍ NOVÝCH INFORMACÍ

Útvary odborných textů:

- ANOTACE - úsporný způsob informací - autor, práce, nakladatel, vyobrazení, rok vydání
- ABSTRAKT - stručná charakteristika, identifikuje problém a charakterizuje závěry
- RECENZE - zhodnocení díla

- **Otázka: v jakých časopisech najdete recenze v oboru etnologie?**

JAK NA SEZNAM LITERATURY??

- Uvádíme všechny zdroje, ze kterých je čerpáno
- Nenařukat seznam literatury (dobrý nástroj je rejstřík)

JAK CITOVAT...

KOTLER, Philip a Gary ARMSTRONG. *Principles of Marketing*. 9th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 2001. ISBN 0-13-029368-7.

Definice druhů výsledků výzkumu, vývoje a inovací. *Výzkum a vývoj České republiky* [online]. Rada pro výzkum, vývoj a inovace, ©2011. Poslední změna 19.01.2011 09:54 [cit. 27.7.2011]. Dostupné <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=29415>

Zemský archiv v Opavě - Státní okresní archiv Olomouc, fond Archiv města Olomouce, Listiny, inv. č. 1 z 13. října 1261, u Jihlavy

Citační norma ČSN ISO 690:2011

<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=2632>